

קצור דיני חנכה

זְכוֹר חֲסָדִים וּפְלֵאי אֱלֹהִים,
בְּשָׁנוֹת קָדָם הַבֵּיט מִגְבוּה,
לִתֵּת עֹז לְהַחֲלִיף כֹּחַ,
לָעָם מִמֶּשֶׁךְ מִגֹּעַ קְדוֹשׁ פּוֹרֵחַ,
חֻבָּה עָלֵינוּ לָעֵד לְהַזְכִּירָה
חֶסֶד אֵל בְּמַעֲשֶׂה וְאַמִּירָה.
בְּעֶשְׂרִים וַחֲמֵשֶׁה לְכַסְּלוֹ הַחֹדֶשׁ
יוֹם אֲדִיר בָּרַב טוֹהַר וְקוֹדֶשׁ,
שְׁמוֹנֶת יָמִים בּוֹ יֵבֹאוּ,
לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל יִקְבְּעוּ,
לְהַדְּלִיק גִּירוֹת כְּבָרָקִים מִזֹּהֲרִים,
וּמִדֵּי יוֹם יוֹסִיפוּ הַמַּהְדָּרִים הַבְּחִירִים,
גַּם כָּל נַפְשוֹת בֵּית יִדְלִיקוּ בְּגִילָה
אִישׁ גִּירוֹתָיו וִיסָלְדוּ בְּחִילָה.
וְשֵׁלֶשׁ יִבְרְכוּ עֵת יִדְלִיקוּ
בְּבִרְכַּת זְמַן רָצוֹן יִפְּיִקוּ,
וּבְכָל הַלֵּילוֹת אַךְ שְׁתֵּים בְּרָכוֹת
מִצִּוֹת וְזִכָּר נְסִים יַחַד נַעֲרָכוֹת,
לְבַד אִם שָׁכַח אוֹ שָׁגָה בַּהֲלָכָה
וְלֹא בִרְךָ בְּרֹאשׁוֹן לְזִמְן הַבְּרָכָה
אִזּוּ מִפִּי חֲכָמִים הִדֵּת נְתוּנָה
בְּכָל לַיְלָה שִׁיזְכֹּר לְבִרְךָ זְמַן בְּאַמוּנָה
וְאִם לְהַדְּלִיק גִּירוֹת פֶּסַח כִּהְיוּ
יֵשָׁא בְּרָכָה עֵת תַּחֲזִינָה עֵינֵיהוּ,
וּבִרְכַּת זְמַן וְנִסִּים יוֹדָה לְאֵל
בְּרֹאוֹתוֹ גִּירוֹת מִצְוָה בְּבִתִּי יִשְׂרָאֵל.
וְעוֹבֵר אוֹרֵחַ בְּאַרְץ נִכְרִיָּה
אִם בְּבֵית זְבוּלוֹ אֲשֶׁתּוֹ הִלִּיכוֹת צוּפִיָּה
וְכֻדַּת הִיא גִּירוֹת עוֹרֶכֶת

גם בעד בעלה אשר הרחיק ללכת,
אז חובה עוד אין עליהו
להדליק נר במלון מגוריהו.
ואם הגבר האורח יבא בגפו,
לקחת חלק בנרות הבית יפרש כפּו.
והאיש אשר אין לו מקום קבוע,
הנה יאכל פתו ולשכב הנה ינוע,
במקום אשר יאכל מאכלו,
שמה להדליק שפירה גורלו.
והדת על הכל מחכמים נתנה
כי אף לנשים היא למנה,
כי אף להן זאת יאָתה,
כי מידי אשת חיל יד' נגלתה.
ואף איש נדבא עור עינים
לפעל צדק זאת יתן ידים,
ואם אין לאל ידו לערף המערכה,
יעזרהו רעהו והוא יברך כהלכה.
אף אם עמדו תהי עזרתו
בעדו תעשה היא מצותו,
כי במצוה זאת חכמים אמרו
להוציא הגברים חובתם הנשים יגברו
אף תוכל אשה למלאות יד שליח,
אף מצוה לאיש יראת ד' הריח.
כי מצוה רבה היא בערפה נהדרה
מין קדוש והבדלה היא יקרה.
רק נר שבת ממנה יכבד בעינינו
כי גדול היום וקדוש לאדוננו.
אשרי ירא ד' בזמנה יקדימנה,
כבא השמש ומהר יעשנה,
אף אם אנה לידו דבר מפריע
ימהר עונתה שעה ורביע.
ורב שמן במנורה אז יציקו,
לזמן כחצי שעה בלילה עוד ידליקו.
אף יזהר ולא יחבק ידים
עד עת בשוק פלו רגלים,

אך לעת זאת ליעקב עת צרה
אשר רק בביתו יתהדר במצוה היקרה
או זמן המצוה נתאחר
ויכול לעשותה עד עלות השחר,
אם בכל ביתו עוד גלוי עינים
וחבלי שנה עוד לא סגרו להם עפעפים
ומדת השמן בלבבו ישער
אם חצי השעה תהי לבער.
ובפתח הבית יערך גרהו
במוזות שמאל למען המצוות יסובבוהו.
אם בלא מוזת פתחו כמתרת
או משמאל הימין נבחרת.
אם על יד רחובות ביתו נפתח
בפתח ההוא ידליק הנר המשמחת.
ואם סביב לה יקיף הקצר
אף או מפתחה לא יבצר.
ואם משני עברים לביתו דלתים
בשתיהן ידליק למנוע מראה עינים.
אף בעת להעמיד הדת בת יעקב יראה
ובקיום המצוות בחדר שם נחבאה
זאת המצוה לא נשבתה,
כי בפנים הבית תקח עמדתה
להזכיר בני הבית לעורר לבותם
להליל לד' ולפארו במקהלותם.
או אך במקום אחד יעמיד על כנם,
אף אם הפתחים יגדלו במגנים.
ואם במקום גבוה בעלי יחי גוהו,
או יערך בחלון גרהו
ואף הדר בבית ומעונתה שפלה
להדליק בחלון המצוה גדלה,
בעת אשר כדת בפתחהו
להדליק שמה לא תמצא ידהו.
אך אם בפתח הבית יציב לה יד
הזהיר במצוה ואת קדושים רדי

יִשְׁפִּילָנָה לְמַטָּה מִטַּפְּחִים עֲשֶׂרָה
 וְאִזּוּ לְשֵׁם מִצְוָה תְּהִי נִכְרָה,
 וְאִם יוֹתֵר מִזֶּה הַגְּבִיָּה נִרְהוּ
 לֹא עָשָׂה כְּאֲשֶׁר יֵאָתֶה מִצְוֹת קוֹנֶהוּ,
 אֶךְ יוֹתֵר מִהֵנָּה תִּשְׁמַר נֶפֶשׁ תַּמָּה
 מִלְּהַגְבִּיָּה לְמַעַלָּה מַעֲשָׂרִים אֲמָה.
 וְלֹא יִתֵּן בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁימוּ הַכֹּל
 אֶת גִּירוֹת הַבַּיִת אֲשֶׁר בַּחוּל.
 בַּפְּנֵי הַיָּמִין כְּמִשְׁפֵּט הַתּוֹרָה
 יִדְלִיק אֶת הַגִּירוֹת בַּמְּנוֹרָה
 לְהַתְּחִיל בְּשִׂמְאֵל לַיָּמִין לְהַפְּנוֹת
 כְּמִשְׁפֵּט הַכֹּהֲנִים מִקְרִיבֵי קֶרֶבָנוֹת.
 וּמִטַּרְתַּת הַמִּצְוָה אֶךְ הַהִדְלָקָה
 וּבִהְנִיחָה בְּלִבָּד מִצְוָה נִעְתָּקָה,
 וְאִךְ אִם אֲחֻזָּה בִּידּוֹ בַּעֲת הַדְּלָקָתוֹ
 אֵין בִּידּוֹ יְדֵי חוֹבָתוֹ.
 וְאִם לִפְנֵי זְמַנָּה הִיָּתָה בּוֹעֶרֶת
 יִכְפֹּה אֲשֶׁה וַיִּדְלִיקָה לְשֵׁם הַמִּצְוָה הַנֶּהֱדָרֶת
 וַיִּשְׁמַר מְאֹד לְהִזָּהֵר בְּכַבּוּדָּהּ
 וְלֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ מְאוּמָּה מְאוּרֵי יְקוּדָּהּ
 אֶךְ דִּבֶּר מִצְוָה וְחִפְצֵי שָׂמִים,
 וְאִךְ בְּרִיחוֹק מְקוֹם מְלֹא עֵינִים,
 אֶךְ מִנֵּר הָרָאשׁוֹן לְהַדְלִיק הַנּוֹתָרִים
 אֲשֶׁר אֶךְ לְהִדָּר אֵינָם מִתָּרִים.
 וְאִם כָּבֵד בַּעֲרָה מִדָּתָהּ הַקְּצוּבָה
 מִנִּי אִזּוּ כִּנּוּר חוּל הִיא חֲשׁוּבָה.
 וְאִם טָרָם זְמַן זֶה כְּבָתָהּ
 אִזּוּ אֲסוּרָה הִיא וְאֲסוּרָתָהּ תַּעֲרוּבָתָהּ,
 וְהַשְׁמָן יִדְרֹשׁ לְהַתִּירוֹ שְׂשִׁים כִּפְלָיִם,
 וְיִזְהַר בְּלִי לְעַרְבוֹ בִּידֵים.
 וְאִם כָּבוֹ הַגִּירוֹת אַחֲרֵי הַדְּלָקָה,
 לְהַדְלִיק עוֹד פַּעַם אֵין לְהִזְקִיקָה.
 כְּקַבִּיעַת שִׁבְתַּת הַדְּלָקָת הַנֵּר מִסְּכָמֶת
 זוּלָּת אִם חָשַׁב בְּאֵמֶת
 וּבִצְדָקָה

כִּי אֵינוּ מְקַבְּלִים שַׁבָּת בַּהֲדָלָקָה.
 גֵּר אֲשֶׁר יֵשׁ לָהּ פִּיּוֹת מִהֶרְבֵּה עֲבָרִים
 אֲנָשִׁים כְּמִסְפָּרָם בָּהּ נִפְטָרִים,
 וְאִם בַּעֲגִילָה שֵׁם פְּתִילוֹת בְּתוֹךְ הַקְּעָרָה
 אֵף מִצּוֹת אַחַת מֵהֶן נִעְדָּרָה,
 רַק אִם כָּלִי עָלֶיהָ כִּפָּה
 אֹז כָּל פְּתִילָה לְמִצּוֹה יָפָה.
 וְחָרָס יִשָּׁן מִחָרְסֵי אֲדָמָה
 לֹא לְכַבּוֹד הַמִּצּוֹה הָרָמָה.
 וְאִם בְּכָלִי דַעְתּוֹ עָלָיו הִדְלִיקוּ
 בְּלִי בִרְכָה חֲכָמִים חֶקֶר הָעֵמִיקוּ.
 וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת תִּבְדֹּלָה אוֹ הַבְּעָרָה
 מִי לְהַקְדִּים עוֹד לֹא נִחְקָרָה.
 רַק לֹא עָלָיו יִבְרָךְ עַל הַנֵּר בְּהַבְדָּלָה,
 כִּי אֵף לְמִצּוֹה וְלֹא לְהִנָּאָה נִגְבְּלָה.
 שָׁמֶן זַיִת לְמִצּוֹה נִבְחָרָה,
 כִּי אוֹרָה צְלוּלָה וּמַהֲדָרָה
 וְאֵף גִּירוֹת חֶלֶב אוֹ שַׁעֲוָה יִצְלָחוּ
 וְהֵם יִהְדְּרוּ אִם יֵאָרְכוּ.
 בַּהֲוֹדוֹת לַד' וְהֵלֵל יִגְמְרוּ
 כָּל שְׁמוֹנֶת יָמִים אֲשֶׁר נִבְחָרוּ
 וְלִהְיוּפִיר בְּתַפְלָה וּבִבְרִכַת הַסְּעוּדָה
 חֹסֶד ד' לְבֵית יְהוּדָה.
 וְאִם שָׁכַח אֵינָהּ נִחְזָרָה
 אֵף שְׁאִינָהּ יָפָה וּמַהֲדָרָה.
 בְּתַפְלָה בְּבִרְכַת הוֹדָאָה
 וּבִבְרִכַת הַמְּזוֹן בְּהֶאֱרִץ נִקְבְּעָה,
 וְלִהְיוֹת בְּסְעוּדָה וּשְׁתִּית יֵין
 בָּהֶם מִצּוֹה אֵין.
 רַק דְּבָרֵי תוֹרָה יִשְׁיִמוּ לָהֶם פְּדוּת
 מְכַלֵּל סְעוּדַת רְשׁוּת.

וַיִּקְרָאוּ בַתּוֹרָה פָּרָשָׁה קְבוּעָה
 בַּחֲנֻכַּת מִשְׁכַּן הַמִּקְדָּשׁ הִיא יְדוּעָה
 שֶׁלֹּשָׁה אֲנָשִׁים בְּמִגֵּן

וְהִכֵּהוּ יִכְפִּיל הָעֶגְיוֹן,
וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּת בְּנֹכְיָא יִפְטִירוּ,
הַנִּרְוֹת אֲשֶׁר חֻזָּה זְכָרְהוּ יִזְכְּרוּ,
וְאִם שַׁבָּת שְׁנִי בּוֹ יֵאָרֶע
בְּנִירוֹת שְׁלֵמָה בְּמִפְטִיר יִקְרָא,
וְקִרְיַאת רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ תָּמִיד קוֹדֶמֶת
אֶךְ כְּבוֹד הַיּוֹם בַּחֲנֻכָּה נִחְתָּמֶת.

(סמארגון תרמ"ג)